

חק לישראל – פרשת נח יום ו'

- (ג) ובני גמור אשכנז וריפת ותגרמה: (ג) ובני גמור אשכנז וריפת ותגרמה: (א) ובני גמור אשכנז וריפת ותגרמה:
- (ד) ובני יון אלישה ותרשיש כתיים ודרנים: (ד) ובני יון אלישה ותרשיש כתיים ודרנים: (ה) ובני יון אלישה ותרשיש כתיים ודרנים:
- (ה) מאלה נפרדו איי הגוים בארצתם איש ללשנו למשפחתם בגויהם: (ה) מאלה נפרדו איי הגוים בארצתם איש ללשנו למשפחתם בגויהם: (ה) מאלין אתפרשו נגות עממיא בארעהון גבר ללישניה לודעיתהון בעממיהון:
- (ו) ובני חם פוש ומצרים ופוט וכנען: (ו) ובני חם פוש ומצרים ופוט וכנען: (ו) ובני חם פוש ומצרים ופוט וכנען:
- (ז) ובני כוש סבא וחווילה וסבתה ורעמה וסבתכא ובני רעמה שבא ודרן: (ז) ובני כוש סבא וחווילה וסבתה ורעמה וסבתכא ובני רעמה שבא ודרן: (ז) ובני כוש סבא וחווילה וסבתה ורעמה וסבתכא ובני רעמה שבא ודרן:
- (ח) וכוש ילד את נמרד הוא החל להיות גבר בארץ: (ח) וכוש ילד את נמרד הוא החל להיות גבר בארץ: (ח) וכוש ילד את נמרד הוא החל להיות גבר בארץ:
- (ט) הוא היה גבר ציד לפני יהוה על כן יאמר כנמרד גבור ציד לפני יהוה: (ט) הוא היה גבר ציד לפני יהוה על כן יאמר כנמרד גבור ציד לפני יהוה: (ט) הוא היה גבר ציד לפני יהוה על כן יאמר כנמרד גבור ציד לפני יהוה:
- (י) ותהי ראשית ממלכתו בכל ארץ ואכד וכלנה בארץ שנער: (י) ותהי ראשית ממלכתו בכל ארץ ואכד וכלנה בארץ שנער: (י) ותהי ראשית ממלכתו בכל ארץ ואכד וכלנה בארץ שנער:
- (יא) מן הארץ ההוא יצא אשור ויבן את נינוה ואת רחבת עיר ואת כלח: (יא) מן הארץ ההוא יצא אשור ויבן את נינוה ואת רחבת עיר ואת כלח: (יא) מן הארץ ההוא יצא אשור ויבן את נינוה ואת רחבת עיר ואת כלח:
- (יב) ואת רסן בין נינוה ובין כלח הוא העיר הגדלה: (יב) ואת רסן בין נינוה ובין כלח הוא העיר הגדלה: (יב) ואת רסן בין נינוה ובין כלח הוא העיר הגדלה:
- (יג) ומצרים ילד את לודים ואת ענמים ואת להבים ואת נפתחים: (יג) ומצרים ילד את לודים ואת ענמים ואת להבים ואת נפתחים: (יג) ומצרים ילד את לודים ואת ענמים ואת להבים ואת נפתחים:
- (יד) ואת פתרסים ואת כסלחים אשר יצאו משם פלשתים ואת כפתרים: (יד) ואת פתרסים ואת כסלחים אשר יצאו משם פלשתים ואת כפתרים: (יד) ואת פתרסים ואת כסלחים אשר יצאו משם פלשתים ואת כפתרים:
- (טו) וכנען ילד את צידן בכרו ואת חת: (טו) וכנען ילד את צידן בכרו ואת חת: (טו) וכנען ילד את צידן בכרו ואת חת:
- (טז) ואת היבוסים ואת האמורים ואת הגרגשי: (טז) ואת היבוסים ואת האמורים ואת הגרגשי: (טז) ואת היבוסים ואת האמורים ואת הגרגשי:
- (יז) ואת החוי ואת הערקי ואת הסיני: (יז) ואת החוי ואת הערקי ואת הסיני: (יז) ואת החוי ואת הערקי ואת הסיני:
- (יח) ואת הארודים ואת העמרים ואת החמתי ואחר נפצו משפחות הכנעני: (יח) ואת הארודים ואת העמרים ואת החמתי ואחר נפצו משפחות הכנעני: (יח) ואת הארודים ואת העמרים ואת החמתי ואחר נפצו משפחות הכנעני:

חק לישראל – פרשת נח יום ו'

(יט) וַיְהִי גְבוּל הַפְּנִיעֵנִי מִצִּידוֹן בְּאֶכָה גְרָרָה עַד עֵזָה בְּאֶכָה סְדֹמָה וְעֵמֹרָה וְאֶדְמָה וְעֵבְרִים עַד לְשֹׁעִי: (יט) וַיְהִי גְבוּל הַפְּנִיעֵנִי מִצִּידוֹן בְּאֶכָה גְרָרָה עַד עֵזָה בְּאֶכָה סְדֹמָה וְעֵמֹרָה וְאֶדְמָה וְעֵבְרִים עַד לְשֹׁעִי: (יט) וְהָיָה תַחֲוֹם כְּנַעֲנָאִי מִצִּידוֹן מִשִּׁי לַגֵּר עַד עֵזָה מִשִּׁי לְסֻדּוֹם וְעֵמֹרָה וְאֶדְמָה וְעֵבְרִים עַד לְשֹׁעִי:

(כ) אֵלֶּה בְּנֵי חָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְלִשְׁנֹתָם בְּאֶרְצֹתָם בְּגוֹיֵיהֶם: (כ) אֵלֶּה בְּנֵי חָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְלִשְׁנֹתָם בְּאֶרְצֹתָם בְּגוֹיֵיהֶם: (כ) אֵלֶּיִן בְּנֵי חָם לְזֹרְעֵיתָהוֹן לְלִישְׁנָהוֹן בְּאֶרְצֵיתָהוֹן בְּעַמְמֵיהוֹן:

(כא) וְלִשְׁם יֶלֶד גַּם הוּא אָבִי כָּל בְּנֵי עֶבֶר אָחִי יֶפֶת הַגְּדוֹל: (כא) וְלִשְׁם יֶלֶד גַּם הוּא אָבִי כָּל בְּנֵי עֶבֶר אָחִי יֶפֶת הַגְּדוֹל: (כא) וְלִשְׁם אֶתְיֵלִיד אִף הוּא אָבוֹהוֹן דְּכָל בְּנֵי עֶבֶר אָחוּהִי דְיֶפֶת רַבָּא:

(כב) בְּנֵי שָׁם עֵיִלָם וְאַשּׁוּר וְאַרְפַּכְשָׁד וְלוֹד וְאַרְם: (כב) בְּנֵי שָׁם עֵיִלָם וְאַשּׁוּר וְאַרְפַּכְשָׁד וְלוֹד וְאַרְם: (כב) בְּנֵי שָׁם עֵיִלָם וְאַשּׁוּר וְאַרְפַּכְשָׁד וְלוֹד וְאַרְם:

(כג) וּבְנֵי אָרַם עוּז וְחוּל וְגִתֵר וּמִשׁ: (כג) וּבְנֵי אָרַם עוּז וְחוּל וְגִתֵר וּמִשׁ: (כג) וּבְנֵי אָרַם עוּז וְחוּל וְגִתֵר וּמִשׁ:

(כד) וְאַרְפַּכְשָׁד יָלַד אֶת שָׁלַח וְשָׁלַח יָלַד אֶת עֶבֶר: (כד) וְאַרְפַּכְשָׁד יָלַד אֶת שָׁלַח וְשָׁלַח יָלַד אֶת עֶבֶר: (כד) וְאַרְפַּכְשָׁד יָלַד אֶת שָׁלַח וְשָׁלַח יָלַד אֶת עֶבֶר:

(כה) וְלֵעֶבֶר יָלַד שְׁנֵי בָנִים שֵׁם הָאֶחָד פֶּלֶג כִּי בִימֵיו נִפְלְגָה הָאָרֶץ וְשֵׁם אָחִיו יֶקֶטָן: (כה) וְלֵעֶבֶר יָלַד שְׁנֵי בָנִים שֵׁם הָאֶחָד פֶּלֶג כִּי בִימֵיו נִפְלְגָה הָאָרֶץ וְשֵׁם אָחִיו יֶקֶטָן: (כה) וְלֵעֶבֶר אֶתְיֵלִידוֹ תֵרִין בְּנִין שׁוֹם חַד פֶּלֶג אָרִי בְיִמּוֹהִי אֶתְפְּלִיגַת אֶרְעָא וְשׁוֹם אָחוּהִי יֶקֶטָן:

(כו) וַיִּקְטָן יָלַד אֶת אֶלְמוֹדָד וְאֶת שָׁלַף וְאֶת חֲצֵרְמוֹת וְאֶת יֶרַח: (כו) וַיִּקְטָן יָלַד אֶת אֶלְמוֹדָד וְאֶת שָׁלַף וְאֶת חֲצֵרְמוֹת וְאֶת יֶרַח: (כו) וַיִּקְטָן יָלַד אֶת אֶלְמוֹדָד וְאֶת שָׁלַף וְאֶת חֲצֵרְמוֹת וְאֶת יֶרַח:

(כז) וְאֶת הַדּוֹרָם וְאֶת אוּזל וְאֶת דִּקְלָה: (כז) וְאֶת הַדּוֹרָם וְאֶת אוּזל וְאֶת דִּקְלָה: (כז) וְאֶת הַדּוֹרָם וְאֶת אוּזל וְאֶת דִּקְלָה:

(כח) וְאֶת עוּבָל וְאֶת אַבִּימָאֵל וְאֶת שְׁבָא: (כח) וְאֶת עוּבָל וְאֶת אַבִּימָאֵל וְאֶת שְׁבָא: (כח) וְאֶת עוּבָל וְאֶת אַבִּימָאֵל וְאֶת שְׁבָא:

(כט) וְאֶת אוֹפֵר וְאֶת חוּיֵלָה וְאֶת יוֹבָב כָּל אֵלֶּה בְּנֵי יֶקֶטָן: (כט) וְאֶת אוֹפֵר וְאֶת חוּיֵלָה וְאֶת יוֹבָב כָּל אֵלֶּה בְּנֵי יֶקֶטָן: (כט) וְאֶת אוֹפֵר וְאֶת חוּיֵלָה וְאֶת יוֹבָב כָּל אֵלֶּה בְּנֵי יֶקֶטָן:

(ל) וַיְהִי מוֹשְׁבָם מִמִּשְׁאָ בְּאֶכָה סְפָרָה הַר הַקְּדָם: (ל) וַיְהִי מוֹשְׁבָם מִמִּשְׁאָ בְּאֶכָה סְפָרָה הַר הַקְּדָם: (ל) וַיְהִי מוֹשְׁבָם מִמִּשְׁאָ בְּאֶכָה סְפָרָה הַר הַקְּדָם:

(לא) אֵלֶּה בְּנֵי שָׁם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְלִשְׁנֹתָם בְּאֶרְצֹתָם לְגוֹיֵיהֶם: (לא) אֵלֶּה בְּנֵי שָׁם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְלִשְׁנֹתָם בְּאֶרְצֹתָם לְגוֹיֵיהֶם: (לא) אֵלֶּיִן בְּנֵי שָׁם לְזֹרְעֵיתָהוֹן לְלִישְׁנָהוֹן בְּאֶרְצֵיתָהוֹן לְעַמְמֵיהוֹן:

(לב) אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת בְּנֵי נֹחַ לְתוֹלְדוֹתָם בְּגוֹיֵיהֶם וּמֵאֵלֶּה נִפְרְדוּ הַגּוֹיִם בְּאָרֶץ אַחַר הַמַּבּוּל: (לב) אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת בְּנֵי נֹחַ לְתוֹלְדוֹתָם בְּגוֹיֵיהֶם וּמֵאֵלֶּה נִפְרְדוּ הַגּוֹיִם בְּאָרֶץ אַחַר הַמַּבּוּל: (לב) אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת בְּנֵי נֹחַ לְתוֹלְדוֹתָם בְּגוֹיֵיהֶם וּמֵאֵלֶּה נִפְרְדוּ הַגּוֹיִם בְּאָרֶץ אַחַר הַמַּבּוּל:

(לג) אֵלֶּיִן וְרַעֲיַת בְּנֵי נֹחַ לְתוֹלְדוֹתָהוֹן בְּעַמְמֵיהוֹן וּמֵאֵלֶּיִן אֶתְפָּרְשׁוּ עַמְמֵיָא בְּאֶרְעָא בְּתַר טוֹפְנָא: (לג) אֵלֶּיִן וְרַעֲיַת בְּנֵי נֹחַ לְתוֹלְדוֹתָהוֹן בְּעַמְמֵיהוֹן וּמֵאֵלֶּיִן אֶתְפָּרְשׁוּ עַמְמֵיָא בְּאֶרְעָא בְּתַר טוֹפְנָא: (לג) אֵלֶּיִן וְרַעֲיַת בְּנֵי נֹחַ לְתוֹלְדוֹתָהוֹן בְּעַמְמֵיהוֹן וּמֵאֵלֶּיִן אֶתְפָּרְשׁוּ עַמְמֵיָא בְּאֶרְעָא בְּתַר טוֹפְנָא:

(א) וַיְהִי כָּל הָאָרֶץ שְׁפָה אַחַת וּדְבָרִים אַחָדִים: (א) וַיְהִי כָּל הָאָרֶץ שְׁפָה אַחַת וּדְבָרִים אַחָדִים: (א) וַיְהִי כָּל הָאָרֶץ שְׁפָה אַחַת וּדְבָרִים אַחָדִים:

חק לישראל – פרשת נח יום ו'

(יד) וְשַׁלַּח חַי שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת עֵבֶר: (יד) וְשַׁלַּח חַי שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת עֵבֶר: (יד) וְשַׁלַּח חַיָּא תַּלְתִּין שָׁנִין וְאוֹלִיד יֵת עֵבֶר:

(טו) וַיְחִי שְׁלַח אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת עֵבֶר שְׁלֹשׁ שָׁנִים וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: (טו) וַיְחִי שְׁלַח אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת עֵבֶר שְׁלֹשׁ שָׁנִים וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: (טו) וַחֲיָא שְׁלַח בְּתַר דְּאוֹלִיד יֵת עֵבֶר אַרְבַּע מֵאָה וְתַלְתַּי שָׁנִין וְאוֹלִיד בְּנִין וּבָנִין:

(טז) וַיְחִי עֵבֶר אַרְבַּע וְשַׁלֹּשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת פֶּלֶג: (טז) וַיְחִי עֵבֶר אַרְבַּע וְשַׁלֹּשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת פֶּלֶג: (טז) וַחֲיָא עֵבֶר תַּלְתִּין וְאַרְבַּע שָׁנִין וְאוֹלִיד יֵת פֶּלֶג:

(יז) וַיְחִי עֵבֶר אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת פֶּלֶג שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: (יז) וַיְחִי עֵבֶר אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת פֶּלֶג שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: (יז) וַחֲיָא עֵבֶר בְּתַר דְּאוֹלִיד יֵת פֶּלֶג אַרְבַּע מֵאָה וְתַלְתִּין שָׁנִין וְאוֹלִיד בְּנִין וּבָנִין:

(יח) וַיְחִי פֶּלֶג שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת רְעוּ: (יח) וַיְחִי פֶּלֶג שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת רְעוּ: (יח) וַחֲיָא פֶּלֶג תַּלְתִּין שָׁנִין וְאוֹלִיד יֵת רְעוּ:

(יט) וַיְחִי פֶּלֶג אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת רְעוּ תִּשְׁעַ שָׁנִים וּמֵאוֹתֵים שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: (יט) וַיְחִי פֶּלֶג אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת רְעוּ תִּשְׁעַ שָׁנִים וּמֵאוֹתֵים שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: (יט) וַחֲיָא פֶּלֶג בְּתַר דְּאוֹלִיד יֵת רְעוּ מֵאָתָן וְתִשְׁעַ שָׁנִין וְאוֹלִיד בְּנִין וּבָנִין:

(כ) וַיְחִי רְעוּ שְׁתַּיִם וְשַׁלֹּשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת שְׂרוּג: (כ) וַיְחִי רְעוּ שְׁתַּיִם וְשַׁלֹּשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת שְׂרוּג: (כ) וַחֲיָא רְעוּ תַּלְתִּין וְתַרְסִין שָׁנִין וְאוֹלִיד יֵת שְׂרוּג:

(כא) וַיְחִי רְעוּ אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת שְׂרוּג שְׁבַע שָׁנִים וּמֵאוֹתֵים שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: (כא) וַיְחִי רְעוּ אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת שְׂרוּג שְׁבַע שָׁנִים וּמֵאוֹתֵים שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: (כא) וַחֲיָא רְעוּ בְּתַר דְּאוֹלִיד יֵת שְׂרוּג מֵאָתָן וְשְׁבַע שָׁנִין וְאוֹלִיד בְּנִין וּבָנִין:

(כב) וַיְחִי שְׂרוּג שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת נַחֲוֹר: (כב) וַיְחִי שְׂרוּג שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת נַחֲוֹר: (כב) וַחֲיָא שְׂרוּג תַּלְתִּין שָׁנִין וְאוֹלִיד יֵת נַחֲוֹר:

(כג) וַיְחִי שְׂרוּג אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת נַחֲוֹר מֵאוֹתֵים שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: (כג) וַיְחִי שְׂרוּג אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת נַחֲוֹר מֵאוֹתֵים שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: (כג) וַחֲיָא שְׂרוּג בְּתַר דְּאוֹלִיד יֵת נַחֲוֹר מֵאָתָן שָׁנִין וְאוֹלִיד בְּנִין וּבָנִין:

(כד) וַיְחִי נַחֲוֹר תִּשְׁעַ וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת תְּרַח: (כד) וַיְחִי נַחֲוֹר תִּשְׁעַ וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת תְּרַח: (כד) וַחֲיָא נַחֲוֹר עֶשְׂרִין וְתִשְׁעַ שָׁנִין וְאוֹלִיד יֵת תְּרַח:

(כה) וַיְחִי נַחֲוֹר אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת תְּרַח תִּשְׁעַ עֶשְׂרָה שָׁנָה וּמֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: (כה) וַיְחִי נַחֲוֹר אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת תְּרַח תִּשְׁעַ עֶשְׂרָה שָׁנָה וּמֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: (כה) וַחֲיָא נַחֲוֹר בְּתַר דְּאוֹלִיד יֵת תְּרַח מֵאָה וְתִשְׁעַ עֶשֶׂר שָׁנִין וְאוֹלִיד בְּנִין וּבָנִין:

(כו) וַיְחִי תְּרַח שְׁבַעִים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת אַבְרָם אֶת נַחֲוֹר וְאֶת הָרָן: (כו) וַיְחִי תְּרַח שְׁבַעִים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת אַבְרָם אֶת נַחֲוֹר וְאֶת הָרָן: (כו) וַחֲיָא תְּרַח שְׁבַעִין שָׁנִין וְאוֹלִיד יֵת אַבְרָם יֵת נַחֲוֹר וְיֵת הָרָן:

(כז) וְאַלְהָ תּוֹלְדֵת תְּרַח הוֹלִיד אֶת אַבְרָם אֶת נַחֲוֹר וְאֶת הָרָן וְהָרָן הוֹלִיד אֶת לוֹט: (כז) וְאַלְהָ תּוֹלְדֵת תְּרַח הוֹלִיד אֶת אַבְרָם אֶת נַחֲוֹר וְאֶת הָרָן וְהָרָן הוֹלִיד אֶת לוֹט: (כז) וְאַלְהָ תּוֹלְדֵת תְּרַח הוֹלִיד יֵת אַבְרָם יֵת נַחֲוֹר וְיֵת הָרָן וְהָרָן אוֹלִיד יֵת לוֹט:

(כח) וַיְמַת הָרָן עַל פְּנֵי תְּרַח אָבִיו בְּאֶרֶץ מוֹלְדֵתוֹ בְּאוּר כַּשְׂדִּים: (כח) וַיְמַת הָרָן עַל פְּנֵי תְּרַח אָבִיו בְּאֶרֶץ מוֹלְדֵתוֹ בְּאוּר כַּשְׂדִּים: (כח) וַיְמַת הָרָן עַל פְּנֵי תְּרַח אָבִיו בְּאֶרֶץ מוֹלְדֵתוֹ בְּאוּר כַּשְׂדִּים: (כח) וַיְמַת הָרָן עַל פְּנֵי תְּרַח אָבִיו בְּאֶרֶץ מוֹלְדֵתוֹ בְּאוּר כַּשְׂדִּים:

חק לישראל – פרשת נח יום ו'

(כט) וַיִּקַּח אַבְרָם וַנְחֹר לָהֶם נָשִׁים שֵׁם אִשְׁתּוֹ אַבְרָם שָׂרִי וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ נְחֹר מִלִּפְתָּה בֵּת הָרֶן אֲבִי מִלְכָּה וְאָבִי יִסְכָּה: (כט) וַיִּקַּח אַבְרָם וַנְחֹר לָהֶם נָשִׁים שֵׁם אִשְׁתּוֹ אַבְרָם שָׂרִי וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ נְחֹר מִלִּפְתָּה בֵּת הָרֶן אֲבִי מִלְכָּה וְאָבִי יִסְכָּה: (כט) וַיִּסְיב אַבְרָם וַנְחֹר לָהֶן נָשִׁין שׁוּם אִתָּת אַבְרָם שָׂרִי וְשׁוּם אִתָּת נְחֹר מִלִּפְתָּה בֵּת הָרֶן אֲבוּהָא דְמִלְכָּה וְאֲבוּהָא דְיִסְכָּה:
(ל) וַתְּהִי שָׂרִי עֶקְרָה אִין לָהּ וְלָדָּ: (ל) וַתְּהִי שָׂרִי עֶקְרָה אִין לָהּ וְלָדָּ: (ל) וַתְּהִי שָׂרִי עֶקְרָה לִית לָהּ וְלָדָּ:

(לא) וַיִּקַּח תָּרַח אֶת אַבְרָם בְּנוֹ וְאֵת לוֹט בֶּן הָרֶן בֶּן בְּנוֹ וְאֵת שָׂרִי בְּלָתוֹ אִשְׁתּוֹ אַבְרָם בְּנוֹ וַיֵּצְאוּ אִתָּם מֵאוּר כַּשְׂדִּים לְלָכֶת אֶרְצָה כְּנַעַן וַיָּבֹאוּ עַד חֶרֶן וַיֵּשְׁבוּ שָׁם: (לא) וַיִּקַּח תָּרַח אֶת אַבְרָם בְּנוֹ וְאֵת לוֹט בֶּן הָרֶן בֶּן בְּנוֹ וְאֵת שָׂרִי בְּלָתוֹ אִשְׁתּוֹ אַבְרָם בְּנוֹ וַיֵּצְאוּ אִתָּם מֵאוּר כַּשְׂדִּים לְלָכֶת אֶרְצָה כְּנַעַן וַיָּבֹאוּ עַד חֶרֶן וַיֵּשְׁבוּ שָׁם: (לא) וַדְּבַר תָּרַח יָת אַבְרָם בְּרִיה וְיָת לוֹט בֶּר הָרֶן בֶּר בְּרִיה וְיָת שָׂרִי בְּלָתִיָּה אִתָּת אַבְרָם בְּרִיה וַנִּפְקוּ עִמָּהוֹן מֵאוּרָא דְכַסְדָּא לְמִיזַל לְאַרְעָא דְכְּנַעַן וְאִתְּנוּ עַד חֶרֶן וַיִּתְּבוּ תַּמּוֹן:

(לב) וַיְהִי יָמֵי תָרַח חֲמִשׁ שָׁנִים וּמֵאָתַיִם שָׁנָה וַיָּמָת תָּרַח בְּחֶרֶן: (לב) וַיְהִי יָמֵי תָרַח חֲמִשׁ שָׁנִים וּמֵאָתַיִם שָׁנָה וַיָּמָת תָּרַח בְּחֶרֶן: (לב) וַהֲוּוּ יוֹמֵי תָרַח מֵאֵתָן וְחֲמִשׁ שָׁנִין וַיָּמָת תָּרַח בְּחֶרֶן:

רש"י

(מהרש"ל קצ"ר חז"י ניסן ואייר וחז"י סיון):
ק"ץ – הוא זמן לקיטת תאנים וזמן שמייבשים אותן בשדות ושמו ק"ץ כמו (שמואל ב' טז) והלחם והק"ץ לאכול הנערים: חו"ס – הוא סוף ימות החמה חז"י אב ואלול וחז"י תשרי שהעולם חם ביותר כמו ששנינו במסכת יומא שלהי קייטא קשי' מקייטא: ויום ולילה לא ישבתו – מכלל ששבתו כל ימות המצול שלא שמשו המזלות ולא ניכר צ"ן יום וצ"ן לילה (ב"ר פכ"ה ופ' לז): לא ישבתו. לא יפסקו כל אלה מלהתנהג כסדרן:

(ב) וחתכם – ואימתכם כמו תראו חתת (איוב ו). ואגדה לשון חיות (סנהדרין כח שבת קנ"א) שכל זמן שהחינוק צ"ן יומו חי אין אתה כריך לשומרו מן העכברים עוג מלך הבשן מת כריך לשומרו מן העכברים שנאמר ומוראכם וחתכם יהיה אימתי יהיה מוראכם על החיות כל זמן שאתם חיים:

(ג) לכם יהיה לאכלה – (סנהדרין קט) שלא הרשיתי לאדם הראשון ששר לאלא ירק עשב ולכם כירק עשב שהפקרתי לאדם הראשון נתתי לכם את כל:

(ד) ששר בנפשו – אסר להם אבר מן החי כלומר כל זמן שנפשו צ"ן לא תאכלו הבשר: בנפשו דמו – בעוד נפשו צ"ן: ששר בנפשו לא

(טז) אתה ואשתך וגו' – איש ואשתו כאלו התיר להם תשמיש המטה:

(יז) הולא – הולא כתיב הולא קרי. הולא אמור להם שיאלו הולא אם אינם רואים ללאת הולאם אתה: ושאלו בחרץ – ולא בתיבה מגיד שאף הבהמה והעוף נאסרו בתשמיש:
(יט) למשפחתיהם – קצבו עליהם על מנת לידבק במינן:

(כ) מכל הבהמה הטעורה – אמר לא צוה לי הקב"ה להכניס מאלו ז' ז' אלא כדי להקריב קרבן מהם (ב"ר פ' כ"ו ופ' ל"ד):

(כ"א) מנעריו – מנעריו כתיב משננער ללאת ממעי אמו נתן צו יצר הרע: לא אסף – ולא אסף. כפל הדבר לשבועה הוא שכתוב אשר נשבעתי מעבור מי נח ולא מלינו זה שבועה אלא זו שכל דבריו והיא שבועה וכן דרשו חכמים במסכת שבועות (דף ל"ז):

(כ"ב) עוד כל ימי הארץ וגו' לא ישבתו – ו' עתים הללו שני חדשים לכל אחד ואחד כמו ששנינו חז"י תשרי ומרחשון וחז"י כסליו זרע. חז"י כסליו וטבת וחז"י שבט קור וכו' צ"מ (דף ק"ג) (ס"א) עוד כל ימי כלומר תמיד כמו עוד טומאתו (צו): קור – קשה מחורף: חורף – עת זרע שעורים וקטנית החריפין להתבטל מהר. קור הוא חז"י שבט ואדר וחז"י ניסן

חק לישראל – פרשת נח יום ו'

(יז) בענני ענן – כשתעלה במחשבה לפני להביא חשך ואבדון לעולם:

(טז) בין אלהים ובין כל נפש חיה – בין מדת הדין של מעלה ובנייכם שהיה לו לכתוב ביני ובין כל נפש חיה. אלא זהו מדרשו כשתבא מדת הדין לקטרג עליכם (לחייב אתכם) אני רואה את האות ונזכר:

(יז) זאת אות הברית – הראהו הקשת ואמר לו הרי האות שאמרתי:

(יח) וחס הוא אבי כנען – למה הורד לומר כאן לפי שהפרשה עסוקה ובאה בשכרותו של נח שקלקל זה חס ועל ידו נתקלל כנען ועדיין לא כתב תולדות חס ולא ידענו שכנען בנו לפיכך הורד לומר כאן וחס הוא אבי כנען:

(כ) ויחל – (ב"ר) עשה עמנו חולין שהי' לו לעסוק תחלה בנטיעה אחרת: איש האדמה – אדוני האדמה כמו (רות א) איש נעמי: ויטע כרם – כשנכנס לתיבה הכנים עמו זמורות ויחורי תאנים (ב"ר):

(כא) אהלו – אהלה כתיב רמז ל' שבטים שנקראו על שם שומרון שנקראת אהלה שגלו על עסקי היין שנאמר (עמוס ו) השותים במזרקי יין: ויהגל – לשון ויתפעל:

(כב) וירא חס אבי כנען – (ב"ר) יש מרבתינו אומרים כנען ראה והגיד לאחיו לכך הוזכר על הדבר ונתקלל: וירא את ערות אביו – יש אומרים סרסו (סנהדרין ע) ויש אומרים רבעו (ב"ר):

(כג) ויקח שם ויפת – אין כתיב ויקחו אלא ויקח (סנהדרין ע) לימד על שם שנתאמץ במלואו יותר מיפת לכך זכו בניו לטולית של לינית ויפת זכה לקבורה לבניו שנאמר (יחזקאל לט) אתן לגוג מקום שם קבר. וחס שבזה את אביו נאמר בזרעו (ישעיה כ) כן ינהג מלך אשור את שבי מצרים ואת גלות כוש נערים וזקנים ערום ויחף והשופי שח וגו': ופניהם אחרנית – למה נאמר פעם שניה מלמד שכשקרבו אללו והוארכו להפוך עצמם לכסותו הפכו פניהם אחרנית:

(כד) בנו הקטן – הפסול והבזוי כמו (ירמיה מט) הנה קטן נתתיך בגוים בזוי:

תאכלו – הרי אבר מן החי ואף בנפשו דמו לא תאכלו הרי דם מן החי:

(ה) ואך את דמכם – אף ע"פ שהתרחי לכם נטילת נשמה בבהמה את דמכם אדרוש מהשופך דם עצמו: לנפשותיכם – אף החונק עצמו אע"פ שלא יאל ממונו דם: מיד כל חיה – לפי שחטאו דור המצול והופקרו למאכל חיות רעות לשלוב בהן שנאמר (תהלים מט) נמשל בבהמות נדמו לפיכך הורד להזהיר עליהן את החיות: ומיד האדם – מיד ההורג במזיד ואין עדים אני אדרוש: מיד איש אחיו – מיד שהוא אוהב לו כאח והרגו שוגג אני אדרוש אם לא יגלה ויבקש על עונו לימחל שאף השוגג כריך כפרה ואם אין עדים לחייבו גלות והוא אינו נכנע הקדוש ברוך הוא דורש ממנו. כמו שדרשו רבותינו והא להים אנה לידו במסכת מכות הקדוש ברוך הוא מזמנן לפונדק אחד וכו':

(ו) באדם דמו ישפך – אם יש עדים המיתוהו אתם למה כי צלם אלהים וגו': עשה את האדם – זה מקרא חסר ורכיך להיות עשה העושה את האדם וכן הרבה במקרא:

(ז) ואחס פרו ורבו – (כתובות ה) לפי פשוטו הראשונה לברכה וכאן לצווי ולפי מדרשו להקיש מי שאינו עוסק בפריה ורביה לשופך דמים (יבמות סה):

(ט) ואני הנני – מסכים אני עמך שהיה נח דואג לעסוק בפריה ורביה עד שהבטיחו הקדוש ברוך הוא שלא לשחת העולם עוד וכן עשה ובאחרונה אמר לו הנני מסכים לעשות קיום וחוזק ברית להבטחתי ואתן לך אות:

(י) חית הארץ אתכם – הם המתהלכים עם הבריות: מכל יולאי התבה – להביא שקלים ורמשים: לכל חית הארץ – להביא המזיקין שאינן בכלל החיה אשר אתכם שאין היכולין עם הבריות:

(יא) והקימותי – אעשה קיום לבריתי ומהו קיומו את הקשת כמו שמסיים והולך:

(יב) לדרת עולם – נכתב חסר שיש דורות שלא הולכו לאות לפי שצדיקים גמורים היו כמו דורו של חזקיהו מלך יהודה ודורו של רבי שמעון בן יוחאי (ב"ר):

חק לישראל – פרשת נח יום ו'

לחצרו גבול זה מגיע עד אשר תבא לגבול פלוני:

(כ) ללשונותם בארצותם – אעפ"י שנחלקו ללשונות וארצות כולם בני חם הם:

(כא) אחי כל בני עבר – הנהר היה שם:

אחי יפת הגדול – איני יודע אם יפת הגדול אם שם כשהוא אומר שם בן מאת שנה וגו' שנתים אחר המצול הוא אומר יפת הגדול שהרי בן ת"ק שנה היה נח כשהתחיל להוליד והמצול היה בשנת שש מאות שנה נמצא שהגדול בבניו היה בן מאה שנה ושם לא הגיע למאה עד שנתים אחר המצול: אחי יפת – ולא אחי חם שאלו שניהם כבדו את אביהם וזה בזהו:

(כה) נפלגה – נתבלבלו הלשונות ונפואו מן הבקעה ונתפלגו בכל העולם למדנו שהיה עבר נביא שקרא שם בנו ע"ש העתיד ושנינו בסדר עולם שבסוף ימיו נתפלגו שא"ת בתחלת ימיו הרי יקטן אחיו לעיר ממנו והוליד כמה משפחות קודם לכן שנאמר ויקטן ילד וגו' ואח"כ ויהי כל הארץ וגו' וא"ת באמצע ימיו לא בא הכתוב לסתום אלא לפרש הא למדת שבשנת מות פלג נתפלגו: יקטן – שהיה עניו ומקטין עצמו לכך זכה להעמיד כל המשפחות הללו:

(כו) חרמות. ע"ש מקומו דברי אגדה (ב"ר):

(א) שפה אחת – לשון הקודש: **ודברים אחדים** – באו בעלה אחת ואמרו לא כל הימנו שיבור לו את העליונים נעלה לרקיע ונעשה עמו מלחמה. ד"א על יחידו של עולם ד"א **ודברים אחדים** (ס"א דברים חדים) אמרו אחת לאלף ותרכ"ו שנים הרקיע מתמוטט כשם שעשה בימי המצול בואו ונעשה לו סמוכות (ב"ר):

(א) שפה אחת – לשון הקודש: **ודברים אחדים** – באו בעלה אחת ואמרו לא כל הימנו שיבור לו את העליונים נעלה לרקיע ונעשה עמו מלחמה. ד"א על יחידו של עולם ד"א **ודברים אחדים** (ס"א דברים חדים) אמרו אחת לאלף ותרכ"ו שנים הרקיע מתמוטט כשם שעשה בימי המצול בואו ונעשה לו סמוכות (ב"ר):

(כה) **ארור כנען** – אחת גרמת לי שלא אוליד בן רביעי אחר לשמשני ארור בן רביעי להיות משמש את זרעם של אלו הגדולים שהוטל עליהם טורח עבודתי מעתה. ומה ראה חם שסרסו אמר להם לאחיו אדם הראשון שני בניו היו לו והרג זה את זה בצביל ירושת העולם ואבינו יש לו ג' בניו ועודנו מבקש בן רביעי:

(כו) **ברוך ה' אלהי שם** – שעתיד לשמור הבטחתו לזרעו לתת להם את ארץ כנען: ויהי – להם כנען למס עובד:

(כז) **יפת אלהים ליפת** – מתורגם יפת ירחיב: **וישכון באהלי שם** – ישרה שכינתו בישראל ומדרש חכמים אע"פ שיפת להים ליפת שצנה כורש שהיה מצני יפת בית שני לא שרתה בו שכינה והיכן שרתה במקדש ראשון שצנה שלמה שהיה מצני שם: ויהי כנען עבד. אף משיגלו בני שם ימכרו להם עבדים מצני כנען:

(ב) **ותירם** – זו פרס (בראשית רבה):

(ח) **להיות גבור** – להמריד כל העולם על הקב"ה בעלת דור הפלגה:

(ט) **גבור ליד** – כד דעתן של בריות בפיו והטעם למרוד במקום: **לפני ה'** – מתכוין להקניטו על פניו: **על כן יאמר** – על כל אדם מרשיע בעזות פנים יודע רבונו ומתכוין למרוד בו יאמר זה כנמרוד גבור ליד (ב"ר):

(יא) **מן הארץ** – כיון שראה אשור את בניו שומעין לנמרוד ומורדין במקום לבנות המגדל ילא מתוכם (ב"ר):

(יב) **העיר הגדולה** – היא נינוה שנאמר (יונה

ג) ונינוה היתה עיר גדולה לא להים:

(יג) **להבים** – שפניהם דומים ללהב:

(יד) **פתרוסים ואת כסלוחים אשר ילאו משם פלשתים** – משניהם ילאו שהיו פתרוסים וכסלוחים מחליפין משכב נשותיהם אלו לאלו וילאו מהם פלשתים:

(יח) **ואחר נפלו** – מאלה נפלו משפחות הרבה:

(יט) **גבול** – סוף ארצו. כל גבול לשון סוף וקאה: **באכה** – שם דבר ול"נ כאדם האומר

חק לישראל – פרשת נח יום ו'

דור הפלגה חלו לא פשטו יד בעיקר ואלו פשטו יד בעיקר להלחם בו ואלו נשטפו ואלו לא נאצדו מן העולם אלא שדור המבול היו גזלנים והיתה מריבה ביניהם לכך נאצדו ואלו היו נוהגים אהבה וריעות ביניהם שנאמר שפה אחת ודברים אחדים. למדת ששנאו המחלוקת וגדול השלום:

(י) שם בן מאת שנה – כשהוליד את ארפכשד שנתים אחר המבול:

(כח) על פני תרח אביו – בחיי אביו (ב"ר) ומ"א י"א ש"ע"י אביו מת שקבל תרח על אצרים בנו לפני נמרוד על שכתת את כלמיו והשליכו לכבשן האש והרץ יושב ואומר בלבו אם אצרים נולח אני משלו ואם נמרוד נולח אני משלו וכשניצל אצרים אמרו לו להרץ משל מי אתה אמר להם הרץ משל אצרים אני השליכוהו לכבשן האש ונשרף וזהו אור כשדים ומנחם פי' אור בקעה וכן (ישעיה כד) באורים כבדו ה' וכן (שם יא) מאורת לפעונו כל חור ובקע עמוק קרוי אור:

(כט) יסכה – זו שרה על שם שסוכה ברוח הקודש ושהכל סוכין ביפיה (ס"א כמו שנאמר ויראו אותה שרי פרעה) ועוד יסכה לשון נסיכות (וכן הוא סנהדרין לט להדיא) כמו שרה לשון שררה:

(לא) ויאלו אתם – ויאלו תרח ואצרים עם לוט ושרי:

(לב) וימת תרח בחרן – לאחר שיאלו אצרים מחרן ואלו לארץ כנען והיה שם יותר מששים שנה שהרי כתיב ואצרים בן חמש שנים וע' שנה באלתו מחרן ותרח בן שבעים שנה היה כשנולד אצרים הרי קמ"ה לתרח כשיאלו אצרים מחרן עדיין נשארו משנותיו הרבה ולמה הקדים הכתוב מיתתו של תרח לליאתו של אצרים שלא יהא הדבר מפורסם לכל ויאמרו לא קיים אצרים את כבוד אביו שהניחו זקן והלך לו לפיכך קראו הכתוב מת. (ס"א ועוד) שהרשעים אף בחייהם קרוים מתים והלדיקים אף במיתתן קרוים חיים שנאמר וזניהו בן יהודע בן איש חי: בחרן. הנו"ן הפוכה לומר כך עד אצרים חרון אף של מקום:

(ג) זנסעם מקדם – שהיו יושבים שם כדכתיב למעלה ויהי מושבם וגו' הר הקדם ונסעו משם לתור להם מקום להחזיק את כלם ולא מצאו אלא שנער:

(ג) איש אל רעהו – אומה לאומה מזכרים לכוש וכוש לפוט ופוט לכנען: הבה – הזמינו עצמכם. כל הבה לשון הזמנה הוא שמכינים עצמן ומתחברים למלחמה או לענה או למשא. הבה הזמינו אפרל"י"ר בלע"ז (בערייטען אוריזטען): לבנים – שאין אצרים בבבל שהיא בקעה: ונשרפה לשרפה – כך עושין הלכנים שקורין טוול"ש (ויגעל לאכשטיינע) שורפים אותן בכבשן: לחמר – לטוח הקיר:

(ד) פן נפוץ – שלא יביא עלינו שום מכה להפיצנו מכאן:

(ה) וירד ה' לראות – לא הורד לכך אלא בא ללמד לדיינים שלא ירשיעו הנדון עד שיראו ויבינו. במדרש רבי תנחומא: בני האדם – אלא בני מי שמא בני חמורים וגמלים אלא בני אדם הראשון שכפה את הטובה ואמר האשה אשר נתתה עמדי אף אלו כפו בטובה למרוד במי שהשפיעם טובה ומלטם מן המבול:

(ו) הן עם אחד – כל טובה זו יש עמהן שעם אחד הם וספה אחת לכולם ודבר זה החלו לעשות: החלם – כמו אמרם עשותם להתחיל הם לעשות: לא יבצר מהם וגו' לעשות – בתמיה. יבצר לשון מניעה כתרוממו ודומה לו יבצור רוח נגידים (תהלים עו):

(ז) הבה נרדה – בצית דינו נמלך מענותותו יתירה: הבה – מדה כנגד מדה הם אמרו הבה נבנה והוא כנגדם מדד ואמר הבה נרדה: ונבלה – ונבלל נו"ן משמש בלשון רבים וה"א אחרונה יתירה כה"א של נרדה: לא ישמעו – זה שואל לבנה וזה מביא טיט וזה עומד עליו ופועל את מוחו:

(ח) ויפץ ה' אותם משם – צעוה"ז מה שאמרו פן נפוץ נתקיים עליהם הוא שאמר שלמה (משלי י) מגורת רשע היא תבואנו:

(ט) ומשם הפיטם – למד שאין להם חלק צעוה"ב וכי איזו קשה של דור המבול או של

חק לישראל – פרשת נח יום ו'

נביא – ישעיה פרק נד'

(א) רְנִי עֶקְרָה לֹא יִלְדָה פֶּעֶחִי רְנָה וְצִהְלִי לֹא חָלָה כִּי רַבִּים בְּנֵי שׁוֹמְמָה מִבְּנֵי בְּעוֹלָה אָמַר יְהוָה: (ב) הֲרַחֲבֵי מְקוֹם אֲהֲלֶךָ וִירִיעוֹת מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ יִטּוּ אֶל תַּחֲשִׁכֵי הָאָרֶזִי מִיִּתְרֶיךָ וַיִּתְלַתֶיךָ חֲזָקִי: (ג) כִּי יָמִין וְשִׂמְאוֹל תִּפְרָצִי וְזָרְעֶךָ גּוֹזִים יִירֹשׁוּ וְעָרִים נְשֻׁמּוֹת יוֹשִׁיבוּ: (ד) אֶל תִּירָאִי כִּי לֹא תִבּוֹשִׁי וְאֶל תִּפְלָמִי כִּי לֹא תַחֲפִירִי כִּי בִשֵׁת עֲלוֹמֶיךָ תִּשְׁכַּחִי וְחֲרַפְתְּ אֲלִמְנוּתֶיךָ לֹא תִזְכְּרִי עוֹד: (ה) כִּי בְעֲלִיךָ עֲשִׂיךָ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ וְגֵאֲלֶךָ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל אֱלֹהֵי כָּל הָאָרֶץ יִקְרָא: (ו) כִּי כַאֲשֶׁה עֲזוּבָה וְעֵצוּבַת רוּחַ קָרָאךָ יְהוָה וְאִשֶׁת נְעוּרִים כִּי תִמְאָס אָמַר אֱלֹהִים: (ז) בְּרַגְעַ קִטּוֹן עֲזוּבְתֶיךָ וּבְרַחֲמִים גְּדֹלִים אֶקְבָּצֶךָ: (ח) בְּשִׁצְף קִצְף הִסְתַּרְתִּי פָנַי רַגַע מִמֶּךָ וּבְחֶסֶד עוֹלָם רַחַמְתֶּיךָ אָמַר גֵּאֲלֶךָ יְהוָה: (ט) כִּי מִי נָח זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעַבְדִּי מִי נָח עוֹד עַל הָאָרֶץ בֶּן נִשְׁבַּעְתִּי מִקִּצְף עֲלֶיךָ וּמִגֵּעַר בָּךְ: (י) כִּי הִהָרִים יִמוּשׁוּ וְהַגְּבְעוֹת תִּמוּטְיֶנָּה וְחֲסָדֵי מְאֲתֶךָ לֹא יִמוּשׁוּ וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תִמוּט אָמַר מִרְחַמְךָ יְהוָה:

משנה – מקואות פרק ב'

(א) הַטְּמֵא שֶׁיָּרַד לְטָבּוֹל, סֶפֶק טָבֵל לֹא טָבֵל, אֶפְלוּ טָבֵל, סֶפֶק יֵשׁ בּוֹ אַרְבַּעִים סָאָה סֶפֶק אֵין בּוֹ, שְׁנֵי מִקְוֹאוֹת, אֶחָד יֵשׁ בּוֹ אַרְבַּעִים סָאָה וְאֶחָד שְׁאֵין בּוֹ, טָבֵל בְּאֶחָד מֵהֶם וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּאֵיזָה מֵהֶן טָבֵל, סֶפֶקוֹ טְמֵא:

רע"ב – (א) הטמא שירד לטבול ספיקו טומאה הוא:
טמא – לאוקי גברא אחזקתיה ונחזקת

(ב) מִקְוֵה שֶׁנִּמְדָּד וְנִמְצָא חֶסֶד, כָּל טְהוֹרוֹת שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל גְּבִיּוֹ לְמִפְרָע, בֵּין בְּרִשׁוֹת הַיַּחֲדָד בֵּין בְּרִשׁוֹת הָרַבִּים, טְמֵאוֹת. בְּמִה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּטִמְאָה חֲמוּרָה. אֲבָל בְּטִמְאָה קְלָה, כְּגוֹן אֶכָּל אֶכְלִים טְמֵאִים, וְשִׁתָּה מִשְׁקִין טְמֵאִים, בָּא רֵאשׁוֹ וְרַבּוֹ בְּמִים שְׂאוּבִים, אוֹ שֶׁנִּפְּלוּ עַל רֵאשׁוֹ וְרַבּוֹ שְׁלֹשָׁה לֶגִין מִים שְׂאוּבִין, וְיָרַד לְטָבּוֹל, סֶפֶק טָבֵל לֹא טָבֵל, אֶפְלוּ טָבֵל, סֶפֶק יֵשׁ בּוֹ אַרְבַּעִים סָאָה סֶפֶק אֵין בּוֹ, שְׁנֵי מִקְוֹאוֹת, אֶחָד יֵשׁ בּוֹ אַרְבַּעִים סָאָה וְאֶחָד שְׁאֵין בּוֹ, טָבֵל בְּאֶחָד מֵהֶן וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּאֵיזָה מֵהֶן טָבֵל, סֶפֶקוֹ טְהוֹר. רַבִּי יוֹסִי מִטְּמֵא, שֶׁרַבִּי יוֹסִי אָמַר, כָּל דְּבָר שֶׁהוּא בְּחֻזְקַת טְמֵאָה, לְעוֹלָם הוּא בְּפִסּוּלוֹ, עַד שֶׁיִּיָּדַע שֶׁטְהוֹר. אֲבָל סֶפֶקוֹ לְטְמֵא וְלְטְמֵא, טְהוֹר:

רע"ב – (ב) זין ברשות היחיד זין ברשות הרבים טמאות – רע"ג דספק טומאה ברשות הרבים ספיקו טהור, הכי ספק טהרה הוא ולא ספק טומאה: בטומאה חמורה – באב הטומאה שמתמאתו מן התורה: טומאה קלה – דרזנן: אכל אוכלים טמאים – אכל חזי פרס מאוכלים טמאים, או שתי רביעית משקין טמאין, נפסל גופו מלאכול בתרומה, ופוסל את התרומה מדרזנן. וכולן משמונה עשר דבר שגזרו בו חכמים, וכולן מפורשים

חק לישראל – פרשת נח יום ו'

ספק אכל אוכלים טמאים או לא אכל, הרי ספיקו ליטמא. או ודאי אכל אוכלים טמאים, ספק נגע בככר של תרומה ספק לא נגע, הרי ספיקו לטמא, בהגוי מטהר ר' יוסי, דאין כאן חזקה טומאה. ואין הלכה כר' יוסי:

פרק קמח דשבת: ואפילו טבל – להשתא איכא תרתוי לרעותא, שמא לא טבל כלל, ואפילו טבל, שמא קודם טבילה נתחסר, אפילו הכי ספיקו טהור: ר' יוסי מטמא – ואפילו בטומאה דרבנן. משום דגברא בחזקה טומאה: אבל ספיקו ליטמא ולטמא – כגון

(א) סַפֵּק מַיִם שְׂאוּבִין שְׁטֵהְרוּ חֲכָמִים, סַפֵּק נִפְלוּ סַפֵּק לֹא נִפְלוּ, אֶפְלוּ נִפְלוּ, סַפֵּק יֵשׁ בָּהֶם אֲרַבְעִים סָאָה סַפֵּק אֵין בָּהֶם, שְׁנֵי מִקְוֹאוֹת, אֶחָד יֵשׁ בּוֹ אֲרַבְעִים סָאָה וְאֶחָד אֵין בּוֹ, נִפְלַל לְאֶחָד מֵהֶן וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְאִיזָה מֵהֶן נִפְלַל, סַפְקוֹ טָהוֹר, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּמָה יִתְלָה. הָיוּ שְׁנֵיהֶם פְּחוּתִים מֵאֲרַבְעִים סָאָה, וְנִפְלַל לְאֶחָד מֵהֶם וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְאִיזָה מֵהֶן נִפְלַל, סַפְקוֹ טָמֵא, מִפְּנֵי שֶׁאֵין לוֹ בְּמָה יִתְלָה:

לחלות נפילתן שלא גרמו לו פסול: שאין לו צמה יתלה – דמה נפשך בהי מנייהו דנפל פסלוהו, הלכך שניהם פסולין. והאי דמטהרין הכא ספק מים שאובין במקום שיש לו צמה לחלות, היינו משום דשאובין דרבנן והא דתניא בתורת כהנים אך מעין ובור מקוה מים, מה מעין בידי שמים אף מקוה בידי שמים, אסמכתא בעלמא היא:

רע"ב – (ג) ספק מים שאובים שטיהרו חכמים – במסכת טהרות פרק הזורק טומאה, תמן תנין, אלו ספיקות שטיהרו חכמים ספק מים שאובין למקוה: ספק נפלו – שלשה לוגין מים שאובים במקוה חסר: ספק יש צהן ארבעים סאה – כלומר ספק היה במקוה ארבעים סאה כשרים קודם שנפלו השאובין, דאז אין השאובין פוסלין אותו: שיש לו צמה יתלה – שיש לו מקום

(ד) רבי אליעזר אומר, רביעית מים ששאוין בתחלה, פוסלין את המקוה, ושלשה לגין על פני המים. וחכמים אומרים, בין בתחלה בין בסוף, שעורו שלשה לגין:

המים – לאחר שהיו צו הרבה מים כשרים: וחכמים אומרים – והלכה כחכמים:

רע"ב – (ד) בתחילה – שלא היה במקוה מים כלל כשנפל צו רביעית מים שאובין, ונשלב אחר כך שיעורו צמי גשמים: על פני

(ה) מקוה שיש בו שלש גומות של מים שאובין של לג לג, אם ידוע שנפל לתוכו ארבעים סאין מים פשרים עד שלא הגיעו לגומא השלישית, פשר. ואם לאו, פסול. ורבי שמעון מכשיר, מפני שהוא כמקוה סמוך למקוה:

המקוה: כמקוה סמוך למקוה – כמקוה כשר הסמוך לשאוב שזה עומד בכשרותו וזה עומד בפסלותו, והכא נמי המים שבגומות כעומדים בפני ענמם חשיבי ולא כמעורבין. ואין הלכה כר' שמעון:

רע"ב – (ה) של לוג לוג – לוג אחד בכל גומא: עד שלא הגיעו לגומא שלישית כשר – דהוי ליה כמקוה שלם שנפלו לתוכו שלשה לוגין מים שאובין ללא פסלוהו, והכא נמי הואיל והיו במקוה ארבעים סאה קודם שהגיעו המים לגומא שלישית, לא נפסל

(ו) המסנן את הטיט לצדדין ומשכו ממנו שלשה לגין, פשר. היה תולש ומשכו ממנו שלשה לגין, פסול. ורבי שמעון מכשיר, מפני שלא נתבון לשיאוב:

חק לישראל – פרשת נח יום ו'

שלשה לוגין מים שאובין פוסלין את המקוה. אבל אם היו צו ארבעים סאה, אין כל מים שאובים שבעולם פוסלין אותו: ור' שמעון מכשיר – משום דאין מתכוין לשאיבה אלא לסלק את הטיט למקום אחד. ואין הלכה כר' שמעון:

(ו) הַמִּנִּיחַ קִנְקָנִים בְּרֹאשׁ הַגֵּג לְנִגְבֹן וְנִתְמַלְאוּ מִיָּם, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אִם עוֹנֵת גְּשָׁמִים הוּא, אִם יֵשׁ בּוֹ כְּמֵעֵט מִיָּם בְּבוֹר, יִשְׁבֵּר. וְאִם לָאוּ, לֹא יִשְׁבֵּר. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף יִשְׁבֵּר, אוֹ יִכְפֶּה, אֲבָל לֹא יַעֲרֶה:

גשמים, שמא יפלו מן המים לבור רביעית קודם שבירה ור' אליעזר לטעמיה דאמר לעיל רביעית מים פוסלים את המקוה (לכתחילה) וכתחילה: ור' יהושע אומר בין כף ובין כף ישבר – דקסבר שלשה לוגין פוסלין את המקוה בין בתחילה בין בסוף ולא רביעית, ולא חיישינן שמא יפלו לבור שלשה לוגין קודם שבירה. ואע"ג דלאו עונת גשמים היא, ישבר, דיכול להמשיך עד שיעור מקוה. דקסבר שאובה שהמשיכה כולה, טהורה. ואין הלכה כר' אליעזר: או יכפה – שכופה הקנקנים שעל הגג שלא יפלו המים מתוכן לבור, אלא יפלו לכד אחר ומשם נמשכים לבור: אבל לא יערה – שאם הגביה הקנקנים ועירה אותו, נעשו כמים שאובין, שהרי יש בהן תפיסת ידי אדם:

(ז) הַסִּיד שֶׁשָּׁבַח עֲצִיץ בְּבוֹר וְנִתְמַלְאוּ מִיָּם, אִם הָיוּ הַמַּיִם צְפִיִּים עַל גְּבִיּוֹ כֶּל שְׁהוּ, יִשְׁבֵּר. וְאִם לָאוּ, לֹא יִשְׁבֵּר, דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף יִשְׁבֵּר:

תלושין: ואם לאו – שאין המים צפים על גביו: לא ישבר – וכשאינה עונת גשמים איירי. דאם היתה עונת גשמים כיון דאיכא מים בבור ישבר, כדאמרן: ר' יהושע אומר בין כף ובין כף ישבר – דיכול להמשיך כדפרישנא לעיל:

(ח) הַמְסִידֵר קִנְקָנִים בְּתוֹךְ הַבוֹר וְנִתְמַלְאוּ מִיָּם, אִף עַל פִּי שְׁבָלַע הַבוֹר אֵת מִימָיו, הָרִי זֶה יִשְׁבֵּר:

כר' יהושע דאין רביעית פוסל, ומשבר את הקנקנים ועושה מקוה בתחילה:

רע"ב – (ו) המסנק – כמו המסלק. שמסלק את הטיט לכד אחד. ולא שהלך הטיט מן המים, אלא בתוך המים סילקו לכד אחד. שאם תלשו מן המים נחשב כשאוב, ואם משכו ממנו שלשה לוגין פוסל את המקוה. ודוקא כשאין במקוה ארבעים סאה, הוא

רע"ב – (ז) לנגבן – תרגום והנה חרבו, והא נגובו. ודוקא לנגבן, שלא נתכוין לקבל המים, לכך לא נעשו שאובין, דכתיב אך מעין ובור, מה מעין שאין בו תפיסת ידי אדם, אף בור שאין בו תפיסת ידי אדם, אף בור שאין בו תפיסת ידי אדם: אם עונת גשמים היא – שנתקשרו מים צעבים וירדו גשמים: אם יש בו כמעט מים צבור – גרסינן. ולא גרסינן או: ישבר – הקנקנים ויפלו המים שבתוכן לבור, דהמשכה היא כיון שמתוך כלים שבירים נופלים לבור: ואם לאו – שאינה עונת גשמים, אי נמי שאין מים צבור: לא ישבר – דאם אינה עונת גשמים הרי לא יכול לעשות מקוה מן המים שבקנקנים בלבד, דסבירא ליה לר' אליעזר שאובה שהמשיכה כולה או רובה, פסולה. אבל כשהיא עונת

רע"ב – (ח) הסיד – אומן הסד את הבור בסיד כדי שיחזיק מימיו, ודרכו להביא הסיד לבור בעליץ. ואותו בור היו צו מים כשרים ונשקע העליץ לתוך המים ונתמלא: אם היו המים צפים על גביו כל שהו ישבר – שלא נשארו המים, דכל שעה הן מעורבין אבל אם היה מעלה העליץ בידו היו נפסקים ונעשים

רע"ב – (ט) המסדר הקנקנים צבור ונתמלאו אע"פ שבלע הבור את מימיו – ואין מים צבור אלא אלו שבקנקנים: הרי זה ישבר –

חק לישראל – פרשת נח יום ו'

(ו) מקוה שיש בו ארבעים סאה מים וטיט, רבי אליעזר אומר, מטבילין במים ואין מטבילין בטיט. רבי יהושע אומר, במים ובטיט. באיזה טיט מטבילין, בטיט שהמים צפים על גביו. היו המים מצד אחד, מודה רבי יהושע שמטבילין במים ואין מטבילין בטיט. באיזה טיט אומר, בטיט שהקנה יורד מאליו, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, מקום שאין קנה המדה עומד. אבא אלעזר בן דולעאי אומר. מקום שהמשקלת יורדת. רבי אליעזר אומר, היורד בפי חבית. רבי שמעון אומר, הנכנס בשפופרת הגוד. רבי אלעזר בר צדוק אומר, הנמדד בלאג:

אחד מוסף בקושי הטיט ועצו, שהראשון מכולם, והשני קשה הימנו, והשלישי קשה הימנו, וכל כולם: צפי חבית – שפיה רך וקטן. ואם הטיט רך כל כך שיכול להשפך ולהכניס צפי הכר של חבית, עלתה לו טבילה: שפופרת הגוד – שפופרת של קנה שמניחין על פי הגוד שפופכים לתוכו. ושיעור הנקב של שפופרת הגוד, שיהיו חוזרות בו שתי ארבעות זינוניות, שהן רוחב שתי ארבעות הראשונות של פס היד, לא הגודל: הנמדד בלוג – כל זמן שהוא רך כל כך שהוא נמדד בלוג והוא כלי שמחזיק שש ציאים, הוא נמדד עם המקוה וטובלין בו. והלכה כרבי יהודה:

רע"ב – (ו) ר' יהושע אומר בטיט ובמים – כשהמים לפים על גבי הטיט ואפילו רגליו שוקעות בטיט, מטבילין לר' יהושע, מפני שהמים מקדימים. ור' אליעזר לית ליה האי סברא. אבל אם היה מטביל כלי קטן צמים האים על גבי הטיט, זהו מודה ר' אליעזר לעלתה לו טבילה, כיון שלא היה שוקע בטיט כלל ומאטרף להשלים ארבעים סאה. והלכה כרבי יהושע: שהקנה יורד מאליו – שהוא רך ונימוח כל כך שאם ישמו בו קנה ישקע בטיט מאליו: מקום שאין קנה המדה עומד – קנה שמודדין בו אינו עומד מאליו בתוכו, וזה אינו רך ונימוח כראשון: משקולת – זדיל של הצנאים. וכל השיעורין הללו כל

גמרא – נדה דף ח' ע"ב

תנו רבנן הרי שהיתה בחזקת מעוברת וראתה דם ואח"כ הפילה רוח או כל דבר שאינו של קיימא הרי היא בחזקתה ודיה שעתה ואף על גב שאין ראייה לדבר זכר לדבר שנאמר הרינו חלנו כמו ילדנו רוח מאי זכר לדבר הרי ראייה גדולה היא כי כתיב האי קרא בזכרים כתיב ורמינהי קשתה שנים ולשלישי הפילה רוח או כל דבר שאינו של קיימא הרי זו יולדת בזוב ואי אמרת לידה מעלייתא היא קושי סמוך ללידה רחמנא טהריה אמר רב פפי הנח מעת לעת דרבנן:

רש"י על הגמרא

הפילה רוח בו ציוס ולא שפתה מן הצער הרי לידה זו בזוב ורכיכה שצעה נקיים וקרצן לזיבתה דכיון ללאו ולד הוא הויא זיבה מעליא: קושי סמוך ללידה – שלא שפתה צינתים ודם הקושי מחמת הולד הוא צא:

דיה שעתה – לא אמרינן איגלאי מילתא למפרע ללאו הריון הוא ונטמאו טהרות למעת לעת של ראייה: זכר לדבר – דהריון רוח שמייה הריון: קשתה שני ימים – בתוך אחד עשר ימי זוב ולשלישי נמי ראתה ואח"כ

חק לישראל – פרשת נח יום ו'

רחמנא טהריה – מזיכה בתוך י"ח יום צפרק צנות כוחיס (לקמן לז):

זוהר – בראשית דף לב' ע"א

תָּא חֲזִי, כָּל אַנּוּן עֲמִיקוּן סְתִימִין דְּנַפְקִי מִגּוּ מַחְשָׁבָה וְקָלָא נְטִיל לִזְוֹן לָא אֲתַגְלִיין עַד דְּמַלְה מְגַלְה לִזְוֹן. מָאן מַלְה הִיִּינוּ דְּבוּרָה: וְהָאִי דְּבוּר אֶקְרִי שְׁבַת. וּבְגִין דְּשְׁבַת אֶקְרִי דְּבוּר, דְּבוּר דְּחוּל אָסוּר בְּשְׁבַת. (גליון מהרש"ב וכך הוה עביד רבי שמעון כד חמי לאמיה דהות משתעיא הוה אמר לה, אמא, שתוקי, שבת הוא ואסיר). בְּגִין דְּדְבוּר דָּא בְּעִיא לְשִׁלְטָאָה וְלָא אַחְרָא. וְהָאִי דְּבוּר דְּאִיהוּ אֲתִי מְסֻטְרָא דְּחֻשְׁךָ מְגַלְה עֲמוּקוּת מְגַוִּיָּה. וּמִשְׁמַע מְנִי חֻשְׁךָ. הֵהוּא דְּאֲתִי מְסֻטְרָא דְּחֻשְׁךָ דְּכַתִּיב מְנִי דִּיִּיקָא:

הלכה – שולחן ערוך או"ח סימן רנ"א

סימן רנא – שלא לעשות מלאכה בערב שבת מן המנחה ולמעלה:
 (א) העושה מלאכה בע"ש מן המנחה ולמעלה אינו רואה סימן ברכה; יש מפרשים: מנחה גדולה, ויש מפרשים: מנחה קטנה: הגה – ודוקא כשעושה המלאכה דרך קבע, אבל אם עושה אותה דרך עראי, לפי שעה, ולא קבע עליה, שרי (ב"י בשם א"ז). ולכן מותר לכתוב אגרת שלומים וכל כיוצא בזה (ד"ע):
 (ב) לתקן בגדיו וכליו לצורך שבת, מותר כל היום: הגה – וה"ה בגדי חבירו אם הוא לצורך שבת ואינו נוטל עליו שכר (ב"י); וה"ה למי שכותב ספרים לעצמו דרך למודו: הגה – אבל אסור לכתוב לחבירו בשכר (מרדכי פ' מקום שנהגו). ומסתפרין כל היום, אפי' מספר ישראל. (כל בו וב"י). ויש לאדם למעט קצת בלמודו בע"ש, כדי שיכין צרכי שבת (ש"ג פי"ז דשבת ירושלמי פ"ק דתענית):

לע"נ

זאב וזיים בן שרה, גד גבריאל בן סוזן, דניאלה פורטונה בת רזל, צדיקה בת שרה ז"ל